

ÜLESANNE

VAJADUSTEST ÕIGUSTENI

Vanusegrupp: 10.–12. klass

A) Martin Luther Kingi kõned

Õpilastele loetakse fragmente Martin Luther Kingi kõnedest.

Maailma naabruskond

Oleme pärinud suure maja, suure „maailma maja“, milles peame kõik koos elama – mustad ja valged, ida- ja läänemaalased, uskmatud ja juudid, katoliiklased ja protestandid, moslemid ja hindud – perena, mida ülemäära eraldavad ideed, kultuur ja huvid, sest me ei saa enam iial elada ilma teineteiseta ning peame õppima, kuidas selles suures maailmas koos elada.

(Nobeli kõne, 1964)

Kõik maailma asunikud on nüüd naabrid (...). Kas arvad tõesti, et saad minna hommikul tööle ja arvata, et ei sõltu kuidagi muust maailmast? Hommikul ärgates läheme vannituppa, kus sirutame käe välja pesukäsna järele, mis on meieni jõudnud tänu Vaikse ookeani saareelanikule. Võtame seebi, mis on valmistatud prantslase poolt. Rätik tuleb türklaselt. Hommikusöögi lauas jooma lõuna-aafriklase kohvi või hiinlase teed või lääneaafriklase kakaod. Enne tööle asumist puutume kokku rohkem kui poolega maailmast.

(Jõud armastada, 1963)

Elu on otseses mõttes vastastikustes seostes. Kõik inimesed on pääsematult lõksus vastastikseoste võrgustikus, seotud saatuse ühte rüüsse. Kõik, mis mõjutab ühte inimest otseselt, mõjutab ülejäänuid kaudselt.

(Kiri Birminghami vanglast, 1963)

Meie universum on niimoodi ehitatud. Me ei ole suutelised saavutama sisemist rahu enne, kui oleme viinud ellu iga reaalsuse vastastikseoste struktuuri.

Martin Luther King

Arutelu

- Kas õpilased nõustuvad Martin Luther King lausega „Kõik, mis mõjutab ühte inimest otseselt, mõjutab ülejäänuid kaudselt.“?
- Kuidas arvamusi põhjendatakse?
- Kuidas sobituvad Kingi kuuekümnendatel öeldud sõnad tänasesse päeva?
- Kuidas õpilaste arvates mõjutavad neid näiteks Elevandiluuranniku või Bangladesh'i elanikud?

B) Äravisatud inimesed.

Õpilastele antakse koopiad järgmise avaldusega:

Seba on 22-aastane naine, kes elab Pariisis vabatahtlike pere juures. Ta ei tea, millal ta sündis. Ta õpib lugema ja kirjutama.

„Mind kasvas Malis üles minu vanaema. Kui ma olin laps, tuli meie majja üks mu perele tuttav naine ja küsis, kas ta võiks mind Pariisi kaasa võtta oma lapsi hoidma. Ta ütles mu vanaemale, et ta laseks mul õppida prantsuse keelt. Kuid Pariisi jõudes ei lastud mul õppida, vaid sunniti terve päev töötama. Ma tegelesin kõigea – koristasin nende maja, hoidsin nende lapsi, pesin ja toitsin nende imikut. Mu emand ei teinud midagi – ta magas pikalt, seejärel vaatas telerit või läks välja. Ühel päeval ma ütlesin talle, et tahan õppida. Ta vastas, et ma tulin Prantsusmaale tema lapsi hoidma, mitte õppima. Ma olin nii väsinud ja julguse kaotanud. Mul oli kohutav hambavalu, aeg-ajalt paistetas mu põsk üles. Vahel oli mul väga tugev kõhuvalu, kuid ma pidin töötama isegi siis, kui olin haige. Kui olin haige, nutsin, kuid mu emand noomis mind selle eest. Ma magasin lastetoea põrandal, sõin seda, mis neist üle jäi. Ma ei tohtinud külmkapist süüa võtta nagu tema lapsed. Kui ma seda tegin, mind löödi. Ta lõi mind tihti. Ta lõi mind luuaga, majapidamisvahenditega või nüpeldas juhtmetega. Vahel ma veritsesin. Mul on siamaani kehal kriimustused. Ükskord jäin ma laste ära toomisega hiljaks – mu emand ja tema abikaasa olid maruvihased ja viskasid mind majast välja. Ma ei teadnud, kuhu minna, ma ei saanud millestki aru ja uitasin sihitult ringi. Pärastpoole leidis ta abikaasa mind üles ja viis mu tagasi. Nad riietasid mu lahti, sidusid kinni ja peksid juhtmetega. Nad peksid mind koos. Ma veritsesin ning karjusin, kuid nad jätkasid. Ma minestasin. Siis sidus üks lastest mind lahti. Ma lamasin mitu päeva seal, kuhu nad mind jätnud olid. Valu oli kohutav, kuid keegi ei ravinud mind. Kui suutsin tõusta, pidin taas tööle hakkama; sellest ajast alates olin nende korteris alati luku taga. Abikaasa jätkas minu löömist...“

(Kevin Balesi „Äravisatud inimestest. Globaalse majanduse uus orjus.“ (”Disposable People. New slavery in the global economy”) 1999, California Ülikooli haldurid, avaldatud California Ülikooli Pressi korraldusel.)

Arutelu

- Mida õpilased jutust arvavad?
- Millised on Seba vajadused? Kas need on rahuldatud?
- Milliseid inimõigusi loos rikutakse?

C) Vajaduste jagunemine

Õpilastele tutvustatakse vajadusi ja nende jagunemist. ÜRO definitsiooni kohaselt on inimeste esmavajadused jagatud kahte gruppi: füüsilised ja psühholoogilised:

Füüsilised vajadused:	Psühholoogilised vajadused:
Toit	Loovus
Riided	Austus
Tervis	Turvalisus
Peavari	Eneseväljendus
Vesi	Eneseteostus
	Töö
	Tunnustus
	Lõbu
	Sõprus
	Osavõtlikkus
	Õppimine
	Armastus
	Iseseisvus

Arutelu

- Millised nimetatud vajadused on õpilastel täielikult rahuldatud? Millised mitte?
- Millised on Eesti ühiskonnas saavutatud vaid osaliselt?
- Miks vajavad inimesed vabadust?
- Miks peab meil olema õigus vabadusele?